

## УВОД

У савременом добу, незаобилазан део свакодневице младих постају такозвани друштвени медији. На глобалном нивоу највише се користе друштвене платформе Инстаграм, Тикток и друге, а у циљу комуникације, забаве, креативног истраживања, учења, размене мишљења и тако даље. Млађе генерације, под којима подразумевамо млађе миленијалце (1990–1995), генерацију Зед (1995–2010) и генерацију Алфа (2010–2025),<sup>1</sup> „имају незаситу потребу за екранима, покретним текстом и сликама, што нас упућује на чињеницу да се вештине читања код ових корисника развијају на сасвим други начин него код претходних генерација”.<sup>2</sup> Има истраживања која показују благу корелацију између повећаног коришћења друштвених медија и већег интересовања за читање (мада не и његовог практиковања), што сутерише да технологија и друштвене платформе не морају нужно угрозити читалачке навике, већ их, под одређеним условима, донекле могу и подстаћи.<sup>3</sup> Млади у новијим генерацијама показују све веће уживање у дигиталним облицима читања – на мобилним телефонима, таблетицама и другим уређајима. То потврђује да технологија утиче и на вештине и на навике читања, јер друштвени медији пружају широк спектар материјала за читање на мрежи, који омогућавају лакше истраживање и разумевање различитих тема.<sup>4</sup> Осим тога, платформе попут Инстаграма и Тиктока постају нови медији за књижевно изражавање, оне омогућавају визуелну поезију и кратке прозне форме. Стога могу представљати и мост који повезује

1 Darla Rothman, „Tsunami of Learners Called Generation Z”, [https://ce.wvu.edu/media/15624/needs-different\\_learning\\_styles.pdf](https://ce.wvu.edu/media/15624/needs-different_learning_styles.pdf) (преузето 10. 6. 2025).

2 Милица Матијевић, „Млади као корисници библиотека”, у: *Корисници библиотечких услуга: историјска перспектива и савремене тенденције: зборник радова XIII међународне конференције БДС одржаног у Београду 13–14. децембра 2016. године* (Београд: Библиотекарско друштво Србије, 2017), 105.

3 Mark Anthony Rodriguez, Aniceto Naval, „Reading in the Digital Age: Moderating Effects of Age and Sex on the Relationship between Social Media Usage and Reading Interest”, *Psychology and Education: A Multidisciplinary Journal* Vol. 41, Issue 10 (2025): 1110, [https://www.researchgate.net/publication/393450939\\_Reading\\_in\\_the\\_Digital\\_Age\\_Moderating\\_Effects\\_of\\_Age\\_and\\_Sex\\_on\\_the\\_Relationship\\_between\\_Social\\_Media\\_Usage\\_and\\_Reading\\_Interest](https://www.researchgate.net/publication/393450939_Reading_in_the_Digital_Age_Moderating_Effects_of_Age_and_Sex_on_the_Relationship_between_Social_Media_Usage_and_Reading_Interest) (преузето 14. 10. 2025).

4 Исто, 1106.

млађу генерацију са књижевношћу, чак и када код ње не постоји почетно интересовање за читање.<sup>5</sup>

Млади све чешће преко друштвених мрежа откривају књиге, прате писце, али и утицајне личности које се баве књижевношћу или причају о њој и тако формирају мишљење. Адам Софронијевић наводи: „Навике у читању под великим су утицајем друштвених иновација и у великој мери утичу на избор литературе и на промишљање конзумираног садржаја.”<sup>6</sup> Оне више не настају само у контакту са традиционалним институцијама као што су школе, библиотеке или књижаре, већ све више на основу препорука и такозваних рецензија на интернету, блогова, подкаста или профила утицајних личности. Такав процес значајно обликује избор литературе, јер читаоци често посежу за делима о којима се највише говори, а самим тим се мења и начин промишљања о прочитаном – садржај се све више доживљава кроз призму популарности, дискусија у онлајн заједницама и утицаја јавних мишљења, а мање кроз индивидуално, интимно читање. Уз помоћ кратких видео-записа у којима су представљене публикације или рецензије публикација, привлачних фотографија књига или интерактивне комуникације уживо на мрежи, млади се подстичу да се врате књизи и да развију читалачке навике у складу са дигиталним окружењем.

Библиотеке су препознале снажан утицај друштвених медија на младе и све више користе те канале као средство за промовисање књижевности, културних дешавања и нових публикација. Савремене технологије донеле су нове облике читања међу младима, све већа доступност дигиталних садржаја и електронских издања утиче на њихове читалачке навике. Традиционално позајмљивање књига постепено се допуњује дигиталним форматима и онлајн услугама, што библиотекама отвара могућност да своје садржаје учине приступачнијим. Због тога је важно континуирано радити на привлачењу и задржавању младих корисника, као и на даљем унапређивању дигиталне трансформације библиотека

5 Nukmatus Syahria, Rahmat Setiawan et al., „Experience of Reading Digital Literature in Social Media”, *Ebony – Journal of English Language Teaching Linguistics and Literature* 5, 2 (2025): 248–263, doi:10.37304/ebony.v5i2.20201, [https://www.researchgate.net/publication/393427279\\_Transformative\\_Experience\\_of\\_Reading\\_Digital\\_Literature\\_in\\_Social\\_Media](https://www.researchgate.net/publication/393427279_Transformative_Experience_of_Reading_Digital_Literature_in_Social_Media) (преузето 14. 10. 2025).

6 Адам Софронијевић, „Друштвене и технолошке иновације и књига: да ли можемо и даље бити само усамљени читаоци?”, у: *Књига и језик у развоју савременог друштва: међународна научна конференција одржана у Београду 24–26. септембра 2010. године* (Београд: Филолошки факултет, 2011), 461.